

1. Ukraina:

- Hva har partiet gjort i perioden 2021–2025 for å styrke det ukrainske sivilsamfunnet og bidra til dokumentasjon av krigsforbrytelser begått i Ukraina?*

Senterpartiet har vært tydelige i fordømmelsen av Russlands brutale krigføring i Ukraina og støtter det ukrainske folks legitime forsvarskamp. Senterpartiet har vært med på å etablere Nansen-programmet og sikrer med dette betydelig militær og økonomisk støtte til Ukraina. Programmet inkluderer humanitær bistand, sivil støtte til ukrainske myndigheter, frivillige og organisasjoner, og arbeid med sivilsamfunnet for å sikre demokratiutvikling og menneskerettigheter i Ukraina.

Allerede i mars 2022 henviste Norge, sammen med et 40-talls andre land, situasjonen i Ukraina til Den internasjonale straffedomstols (ICCs) hovedanklager. Dette gjorde at ICC raskt kunne sette i gang etterforskning av krigsforbrytelser. Senterpartiet har uttrykt støtte til ICC og til frivillige organisasjoner som bidrar til dokumentasjon av krigsforbrytelser. Dette inkluderer økonomisk støtte gjennom statsbudsjett og utlån av etterforskere.

- Hva vil partiet prioritere i perioden 2025–2029 når det gjelder støtte til Ukraina, styrking av det ukrainske sivilsamfunnet og støtte til dokumentasjon av krigsforbrytelser i Ukraina?*

Senterpartiet står fast ved Norges brede og langsiktige støtte til Ukraina. Det er svært viktig at vår støtte tilpasses Ukrainas behov. Nettopp derfor er premissene i Nansen-programmet om langsiktighet og fleksibilitet svært viktig.

Vårt viktigste bidrag er å lindre de humanitære lidelsene som følger av krigen, og å sørge for at Ukraina står i best mulig situasjon når partene når forhandlingsbordet. Dette innebærer militær støtte, men også støtte til akutt nødhjelp, gjenoppbygging og styrking av lokalsamfunn.

- UNHCR fraråder å sende ukrainere tilbake til et land i krig. Hva mener partiet om at Norge og Ungarn er de to eneste landene i Europa som definerer flere ukrainske territorier som trygge for tilbakesending av ukrainere?*

Vi mener at innstrammingen som vi innførte i september 2024 står seg enda. Innstrammingen ble innført for å dempe presset på norske kommuner og tjenesteapparatet slik at vi står best rustet til å følge opp de som kommer til oss og er forberedt til å ta imot de som trenger det mest. For oss er det viktig at det tas løpende vurderinger tilpasset situasjonen.

2. Sivilsamfunnsstøtte i Europa, Russland, Sentral-Asia

- *Støtten til sivilsamfunn og menneskerettighetsarbeid har vært og er under press. Etter USAs dramatiske politiske endringer, er støtten til sivilsamfunn og menneskerettighetsarbeid betydelig redusert. Hvordan er dette prioritert i forrige periode, og hva mener partiet Norge bør gjøre fremover?*

Senterpartiet har vært opptatt av at Norge skal være en forutsigbar og pålitelig samarbeidspartner internasjonalt. Vi har støttet 1 % av BNI til bistand, og har vært tydelige på at fattigdomsbekjempelse og støtte til sivilsamfunn ikke må nedprioriteres til fordel for globale fellesgoder. Senterpartiet har fremhevet viktigheten av langsiktig støtte til menneskerettigheter, demokrati og sivilsamfunn, og har løftet dette i utviklingspolitikken. Dette vil vi fortsette med.

3. Asyl og visum

- *Hva mener partiet om retten til å søke asyl, saksbehandlingstid, og hensynet barnas beste og internasjonale forpliktelser?*

Senterpartiet vil føre en ansvarlig og anstendig flyktning- og asylpolitikk som bygger på våre internasjonale forpliktelser, humane tradisjoner og vår nasjonale kapasitet. Asylpolitikken er tjent med bred tverrpolitisk enighet. Norge kan ikke over tid ha en praksis på asyl- og innvandringsfeltet som skiller seg vesentlig fra våre naboland. Det er viktig at Norge har en klar praksis i asylsaker. Dette vil bidra til å begrense antallet asylsøkere uten beskyttelsesbehov og forkorte behandlingstiden i asylforvaltningen. Vi vil også vektlegge barns beste i saker om retur.

- *Hva er partiets holdning til utstedelse av langvarige Schengenvisum til menneskerettighetsforsvarere?*

Utgangspunktet for utstedelse av Schengen-visum er at visum kun gis for tre måneder, og at det er en forutsetning at søkeren skal reise ut av Schengen-området ved visumtidens utløp. Visumordningen skal ikke fasilitere potensielle asylsøkeres reise til Norge. Dersom det er mistanke om at en visumsøker har til hensikt å søke asyl, skal søknaden i utgangspunktet avslås. Dette er også bakgrunnen for at visumpraksis er strengere for søkere som kommer fra land med sikkerhetsutfordringer, myndighetsforfølgelse og generelt stort utvandringspotensial.

- *UNHCR har bedt Norge ta imot 5000 overføringsflyktninger, mens Norge har reduserer hvert år. Hva er partiets holdning til dette?*

Senterpartiet mener det var rett å redusere antall kvoteflyktninger på grunn av den store tilstrømmingen av Ukrainere til Norge.

4. Likestilling og diskriminering:

- *På hvilken måte har partiet bidratt til å sikre forebygging av vold i nære relasjoner og oppfølging av voldsutsatte i Norge? Her under tiltak som bidrar til at forhold som bosted eller minoritetstilhørighet (etnisk, språklig, religiøs, kjønn, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk) ikke blir avgjørende. Hva ønsker partiet å gjøre i kommende periode?*

Under ledelse av daværende statsråd Emilie Enger Mehl lanserte Ap/Sp-regjeringen i 2023 en egen opptrappingsplan mot vold og overgrep mot barn og vold i nære relasjoner for perioden 2024-2028. Planen inneholder over 100 tiltak og skal ivareta alle grupper som utsettes for vold og overgrep. Tiltakene i planen skal bidra til at vi forebygger og beskytter bedre, avdekker flere saker og ivaretar utsatte på en mer omsorgsfull måte. Planen inneholder konkrete tiltak for å sørge for den mest grunnleggende tryggheten for barn og voksne i eget hjem og et flertall av tiltakene er påbegynt og prioritert i de årlige statsbudsjettene. Oppfølgingen av planen vil fortsette med full styrke i kommende periode.

- *Hva er de viktigste tiltakene ditt parti har gjennomført for å sikre at lhbtq+-personer i Norge får oppfylt sine grunnleggende menneskerettigheter? Hva er de viktigste tiltakene ditt parti ønsker å iverksette i kommende periode?*

Det er dessverre et faktum at LHBTQ+-personer er mer utsatt for hatkriminalitet og vold, og også utsatt for diskriminering i møte med offentlige tjenester. Det er et stort samfunnsansvar å bidra til å skape et mer tolerant og inkluderende samfunn. Senterpartiet vil forsterke arbeidet med tiltak og planer for å øke aksepten for LHBTQ+-personer i alle lokalsamfunn og styrke arbeidet mot hatkriminalitet. Vi vil tilrettelegge for at LHBTQ+-personer kan være seg selv i alle aldersfaser, også i møtet med offentlige tjenester i forbindelse med sykdom, hjemmetjeneste og institusjonsopphold, samt innen oppvekst og utdanning. Videre vil vi få på plass tilpassede verktøy for konflikthåndtering, dialog og trygghetsprogram for oppfølging av ofre for hatkriminalitet. En styrket innsats for å motvirke dårlig psykisk helse i LHBTQ+-befolkningen vil være et viktig arbeid kommende periode. Senterpartiet har også programfestet at vi vil støtte arbeidet for flere møteplasser for LHBTQ+-personer som også tilhører andre minoriteter,

ettersom dette representerer en ekstra utfordring. Endre retningslinjene for blodgivning slik at kriteriene baseres på risikoatferd og ikke legning.

- *Ønsker ditt parti å bidra til at høstens valgkamp er fri for hat og desinformasjon knyttet til kjønn og seksualitetsmangfold?*

Ja, så absolutt!

5. Desinformasjon og demokrati

- *Hva vil partiet prioritere i perioden 2025–2029 for å hindre desinformasjon og andre utenlandske påvirkningskampanjer rettet mot Norge?*

Senterpartiet vil sikre at ansvarlige myndigheter har tydelig mandat, kompetanse og kapasitet til å avdekke og motvirke forsøk på å spre desinformasjon og svekke nasjonal beredskap, innenfor rammen av ytringsfrihet og pressefrihet. Samtidig vil Senterpartiet gi PST og politiet økte ressurser til sitt etterretningsarbeid for å identifisere og håndtere sammensatte trusler. For oss er det også viktig å gjøre befolkningen mer motstandsdyktig mot desinformasjon. Dette vil vi sikre gjennom en satsning på folkeopplysning, digital kompetanse og styrke undervisning i medieforståelse.

6. Menneskerettigheter i norske fengsler

- *Hva har partiet gjort i perioden 2021–2025 for å styrke menneskerettighetene i norske fengsler, særlig med tanke på faktisk isolasjon, tilgang til fellesskap og psykisk helsevern for innsatte?*

Vi har i perioden prioritert midler til å styrke arbeidet for å bedre kvinners soningsforhold. For å gi en økende gruppe kvinnelige innsatte med et komplekst utfordringsbilde, psykiske lidelser og selvskading et bedre tilbud, ble Telemark fengsel, avdeling Skien omgjort til et fengsel for kvinner i 2023. Under Sps tid i regjering ble det også etablert en nasjonal forsterket fellesskapsavdeling for menn i nye lokaler ved Ila fengsel- og forvaringsanstalt. Avdelingen skal ivareta særskilt sårbare grupper med en kompleks problematikk, for å bedre kunne ivareta fellesskap og aktivitet for denne gruppen domfelte. En tilsvarende nasjonal forsterket fellesskapsavdeling for kvinner ved Skien fengsel er også initiert av vår regjering i denne perioden. Avdelingen skal bidra til bedre oppfølging av kvinnelige innsatte med alvorlige psykiske helseutfordringer, og bidra til å redusere langvarig isolasjon for kvinnelige innsatte.

- *Hva vil partiet prioritere i perioden 2025–2029 for å sikre at innsatte får tilstrekkelig tid utenfor cellen, bedre tilgang til sosial kontakt og et styrket psykisk helsevern i norske fengsler?*

Vi vil på bred front styrke kriminalomsorgen slik at omfanget av isolasjon reduseres betydelig og at kvaliteten i soningen styrkes. De ansatte er nøkkelen til god straffegjennomføring og godt samfunnsvern. Det viktigste i så måte er å øke bemanningen og sørge for at vi har bemanning med rett kompetanse. Det er også behov for rehabilitering av fengselsbygg slik at også de bygningsmessige forholdene ivaretar behovet fellesskap, innhold og progresjon for innsatte. Senterpartiet mener det er viktig å opprettholde en desentralisert fengselsstruktur med mindre og mer oversiktlige avdelinger – ikke minst for å opprettholde innsattes sosiale kontakt med familie. En desentralisert struktur og mer oppdatert bygningsmasse vil muliggjøre mer dynamisk sikkerhet i institusjonene, basert på mellommenneskelige relasjoner og bedre samhandling mellom innsatte og ansatte. Rus og psykiatri henger ofte sammen – også hos innsatte. Vi vil utvide ordningen med rusmestringsenheter og tverrfaglig spesialisert behandling i fengsel, og sørge for at rusmiddelavhengige som soner fengselsdom skal få tilbud om avrusing. Senterpartiet ser også behov for å styrke ettervernet i kriminalomsorgen, slik at tidligere straffedømte får mulighet til å skaffe seg bosted, utdanning, arbeider og sosialt nettverk. Vi vil videre styrke helsetjenesten i fengslene, sørge for en utbygging av kapasiteten i sikkerhetspsykiatrien og legge opp til at psykisk helsevern får områdefunksjoner i alle fengsler.

7. Urfolk og nasjonale minoriteter

- *Hva har partiet gjort i perioden 2021–2025 for å sikre samers og nasjonale minoriteters rettigheter, inkludert konsultasjon i arealinngrepssaker, vern mot hatprat og diskriminering, og styrking av språk og kultur?*

Senterpartiet la sammen med Arbeiderpartiet i regjering fram en handlingsplan mot samehets, med 32 tiltak som skal bidra til å forebygge og bekjempe slik hets og diskriminering.

- *Hva vil partiet prioritere i perioden 2025–2029 for å hindre nye Fosen-saker, styrke tilliten mellom myndighetene og urfolk/nasjonale minoriteter, og sikre et effektivt vern av deres rett til kultur, språk og identitet?*

Vårt urfolk, samene, og våre nasjonale minoriteter, kvenene/norskfinnene, jødene, skogfinnene, romer og romanifolk, skal kunne ta vare på og utvikle sine

språk, sin kultur og sitt nærings- og samfunnsliv. Senterpartiet vil at Sametinget skal ha et hovedansvar for å utvikle samisk språk, kultur, næringer og rettigheter på samenes eget grunnlag, sammen med kommuner og fylkeskommuner. Senterpartiet vil være en pådriver for konstruktiv dialog og konkrete tiltak som kan bidra til å styrke kvener/norskfinner, skogfinner og samer sin rolle og status i samfunnet. Kvensk/finsk må styrkes i skolen, både gjennom allmenn kunnskap om kvenene/norskfinnene og ved språkopplæring. I likhet med at det bør fortsette å være krav om samiske perspektiv i skolen og i relevante helse- og sosialfaglige utdanninger, bør dette også inkludere kunnskap om kvener og de øvrige nasjonale minoritetene

8. Oljefondet, investeringer og sanksjoner

- *Vil partiet i perioden 2025–2029 jobbe for at Oljefondet trekker seg ut av selskaper som bryter folkeretten og norske sanksjoner?*

Oljefondet er ikke et utenrikspolitisk virkemiddel, men et virkemiddel for å finansiere velferdsstaten over generasjoner. Oljefondets mål er høyest mulig avkastning til akseptabel risiko. Dette skal oppnås innenfor en ramme om ansvarlig forvaltning. Oljefondet skal ikke bidra til folkerettsbrudd. Etikkrådets oppfølging av de etiske retningslinjene og Norges Banks arbeid for ansvarlig forvaltning baseres på internasjonalt anerkjente standarder og prinsipper fra OECD og FN.